

N Y M B U R S K Ý PÁBITEL

číslo 84

Adresa: Bohumil Hrabal, Na Hrázi čp. 326/24, Praha-Libeň

„V Libni, Na Hrázi Věčnosti v č. 24, v tom zadním traktu, jak jsme s Vladimírem (Boudníkem) bydleli, byla kovářská dílna. Kdysi. Nemohlo tam jít slunce, tak byl ten zadní trakt z nouze stavěný, a tak když ještě bylo šero nebo pod mrakem, tak jsme museli svítit, ale jak slunce pralo do protějších baráků a fasád a střech, tak v těch našich dvou pokojích byla tma, a tak jsme svítili elektrickými stahovačkami. A aby paradox byl dovršen, tak největší zima v tom našem bytě byla v květnu, červnu, kdy se teprve potili zdi z těch zimních měsíců, a když se vešlo z teplého dvora do našeho bytu, každý se otrásl, jako by šel do lednice. Ale zase v zimě, z těch opuky stavěných zdí, ty vydávaly teprve teplo, co se v nich akumulovalo v horkých letních měsících, a tak jsme ani nemuseli topit“.

Do pražské čtvrti Libeň se Bohumil Hrabal nastěhoval 1. října 1950. Možnost získat volný podnájem v domě v ulici Na Hrázi (což byly dvě přízemní prakticky neobyvatelné místnosti bývalé dílny se studenou tekoucí vodou a WC na dvorku) mu domluvila sestřenic Milada, která se znala s majitelkou domu, paní Annou Fialovou. Její manžel, Karel Fiala byl i majitelem sousední továrničky na barvy a laky, kterou pak převzal jeho syn Jan. Když Karel Fiala zemřel, nechali komunisté jeho ženě dům, aby jí po něm nemuseli vyplácet důchod. A právě paní Fialová bytové prostory domu v průčelí i bývalé dílny v zadním traktu na dvorku legálně pronajímala.

Dům Na Hrázi čp. 326/24 (kdysi dávno zde byla skutečně hráz rybníka) byl vystavěn v roce 1888. Dvě místnosti v zadním traktu na dvorku, jak Hrabal často a rád zdůrazňoval, měly podle něho být původně kovářskou dílnou. Ve skutečnosti se jednalo (podle oficiální žádosti a nákresu pana Hynka Siedla z května 1894) o přístavek výpomocné letní dílny na dvoře domu. V listopadu 1922 pak byla povolena žádost tehdejšího majitele domu Františka Vávry „za dílnou zámečnickou“ o přístavbu skladiště.

Hrabal zde byl šťasten. Minimální životní podmínky mu vyhovovaly. Konečně

se definitivně odstříhl od Nymburka, od pivovaru, od rodičů. „Pocítil jsem, že tenhle pokoj je jen a jen můj a že tady se mi bude teprve opravdově žít, jen na své útraty, sám se sebou [...] Ten pokoj na Hrázi [...] jsem si zamiloval k zbláznění.“ Nemohl se nasytit poetiky libeňské krajiny, kterou doslova procházel dnem i nocí, za každého počasí, vše jej uvádělo v úžas. Postupně navštěvoval všechny okolní hostince a výčepy, ve kterých naslouchal hovorům obyčejných lidí. Libeňský automat Svět se stal později legendou. V Libni začal tak Hrabal nejen nový život, ale i jiný způsob psaní.

Svůj pokoj nezamykal, aby jeho styk s celým domem a ulicí byl naprosto bezprostřední. Mohl tak k němu přijít kdokoliv a kdykoliv, včetně opiců i pozdě v noci. Od konce roku 1950 začali pravidelně za Hrabalem přicházet grafik Vladimír Boudník, básník Egon Bondy, Zdeněk Bouše, Karel Marysko, surrealističtí básníci bratři Vávrové a mnozí další. Večírky u Hrabala v Libni v první polovině padesátých let byly vskutku svérázné a nezapomenutelné. Pořádali zde a slavili mimo jiné i pověstné „svatby v domě“, „...ale bavili jsme se také o filosofii a posledních věcech člověka s velikým smíchem. Tak jsme tady sedávali na hrázi nejen věčnosti, ale i nekonečna...chodil jsem do práce svědomitě a přitom jsem měl čas na noční hovory a přátele...prostě seděli jsme na Hrázi Věčnosti v Libni, pili jsme pivo a milovali jsme věčnost tak, že jsme radostí křičeli smíchy.“

V mém archivu je malý poznámkový sešit vedený od roku 1952, do kterého si Hrabal zapisoval platby nájemného majitelce domu paní Anně Fialové. Je pozoruhodné, že ze všech obyvatel, tedy nájemců jednotlivých bytů domu, měl Hrabal (s nejhorším stavem pronajatých prostor) nejvyšší nájemné. Od roku 1952 platil 500 Kč, po méně reformě roku 1953 již 100 Kč.

Počátkem roku 1970 byl Hrabalův byt několikrát sousedy nad ním (Slavíčkovi) jejich prasklým vodovodem vyplaven. Z dubna 1970 je doložen Záznam o šetření komise OHES v bytě Bohumila Hrabala a konstatováno, že „...upravený byt z bývalé kovářské dílny je zdravotně závadný a k obývání ne-

schopný.“ Avšak 20. října 1971 sděluje Bohumil Hrabal komisi, že „...byt, který byl vyřazen z bytového fondu je již opraven natolik, že je schopen slušného bydlení do doby, než jmenovaný dostane byt, který má již dekretem v Kobylicích.“ Z Libně se Hrabalovi nechtělo. Nutno ale podotknout, že již tehdy bydlel převážně na své chatě v Kersku a do Prahy za přáteli do hospod jen pravidelně dojížděl.

Dne 2. června 1973 se Bohumil Hrabal konečně stěhuje z bytu Na Hrázi do nového družstevního bytu číslo 37 v pátém patře sídlištního panelového domu na Praze 8 – Kobylicích v Hošťálkově (dříve Jodasově) ulici č.p. 1105/37.

Na jaře 1988 proběhla v rámci výstavby pražského metra demolice celé jedné strany ulice Na Hrázi, včetně domu číslo 326/24 s „kovářskou dílnou“ na dvoře. Do chodníku před bývalým domem je vsazena pamětní deska, připomínající, že zde v padesátých – sedmdesátých letech žil spisovatel Bohumil Hrabal.

Tomáš Mazal

KDE JE TA TABULE?

Pár poznámek k znovuosazení pamětní desky ve Škvorci

Je odpoledne čtvrtého října, něco málo před patnáctou hodinou, obyčejný podzimní chladný den. Postupně se u hřbitovní zdi škvoreckého hřbitova scházejí hosté, nikoliv však smuteční. Tentokrát má být totiž u hřbitova veselo. Mezi příchozími je i Tomáš Šmejkal, syn umělce Jiřího Šmejkal, jednoho z přátel spisovatele Bohumila Hrabala, který se stal hrdinou jeho povídky Pábitel, a mnozí další zájemci o Hrabala a jeho dobu. Nachystáno je bohaté občerstvení z kuchyně místních a samozřejmě nechybí ani Postřižinské pivo. Za chvíli začne znít hudba, nejprve je to sice smuteční marš v podání Lea Dittmanna, avšak poté se i hudba naladí na veselou notu. Hanka Trnková-Urbanová má úvodní slovo a vítá všechny zúčastněné. Následně k nám začnou promlouvat časy minulé zachycující dění, které se zde v devadesátých letech odehrávalo. Ústy Michala Bauera Pticeň k nám mluví jednak Hrabal a jednak Jiří Trnka o svých zážitcích s Hrabalem...

Do Škvorce mě poprvé přivedl Oldřich Hamera, výtvarník a dobrý přítel Hrabalův, že mi ukáže místa, kde se pohřbívala

česká literatura. Seznámil mě s Jiřím Trnkou a jeho ženou a do Škvorce jsme jezdili pravidelně. Lidé odcházejí, Jiří Trnka v roce 2018 a Oldřich Hamera v roce 2021. Někdy však na jejich místo přicházejí noví. Když jsem do Škvorce přijela v červenci roku 2024 a chtěla jsem tentokrát já přátelům ukázat, kde se odehrávalo legendární pohřbívání české literatury organizované Hrabalovou společností, místo jsem skoro nepoznala. Na bývalém hrobě české literatury ležel vyhozený odpad v podobě různých větví, seschlých rostlin a zbytků svíček. Hana Trnková nám vyprávěla, jak místní vandalové rozbili pamětní desku, a jak zmizel celý náhrobek s nápisem: >Zde odpočívá česká literatura. Spi sladce!< Ukázalo se, že deska chybí již léta, ale náhrobek je stále v místní márnici.

Psal se rok 1992 a původně samizdatové nakladatelství Pražská imaginace se změnilo v legální a pokračovalo ve vydávání Hrabalova díla a jeho přátel. Bohužel, po pár letech začal zájem o tištěnou literaturu upadat. Knihy Pražské imaginace zůstávaly ležet na pultech knihkupectví a objednávek

ubývalo. Hrabalovi přátelé se tedy v hostinci U Zlatého tygra domluvili, že uspořádají recesistickou akci a českou literaturu pohřbí. Václav Kadlec, majitel nakladatelství, se společně se svým přítelem a distributorem knih Jiřím Trnkou rozhodli, že akci provedou v Jirkově bydlišti, ve Škvorci. Datum bylo stanoveno na 13. června 1992. Organizátoři nechali vytisknout parte, Jiří Trnka zakoupil rakev a nechal vyrobit onu skleněnou desku. Do hrobu před hřbitovem byly uloženy neprodejné knihy. Václav Kadlec pronesl smuteční řeč a účastníci se odebrali do místního hostince a dohodli se, že se zde za rok opět sejdou a literaturu exhumují.

První exhumace se měla uskutečnit 5. června 1993. Přítomný byl i Bohumil Hrabal. Avšak exhumace se proměnila v další pohřeb, jelikož knih do rakve ještě přibývalo, protože situace kolem české literatury se podle účastníků nelepšila, spíše naopak. Hrabal do hrobu poslal i svoji nově zrozenou knihu Večerníčky pro Cassia. V roce 1995 byl Hrabal ve Škvorci naposledy. Pietní poutě k hrobu české literatury se však konaly i po jeho smrti v roce 1997. Poslední

Foto Michal Bauer Pticeň

Tomáš Šmejkal, Michal Bauer Ptíčen, Eva Čapková, Hana Urbanová-Trnková, Martina Rösslerová a Mirek Slavík (pamětník prvního pohřbívání v devadesátých letech)

oficiální exhumace se uskutečnila 2. června 2001. Časem však pomník zmizel a na to, že je zde pohřbena česká literatura se zapomnělo. Bylo nám to všem líto.

Nejsem očitým svědkem, který by o těchto akcích mohl podat své svědectví. Takovým svědkem je však Hana Trnková, která se společně se svým zesnulým manželem organizačně podílela na všech uvedených akcích a vnímala krásu těchto neopakovatelných dní, ono kouzlo setkávání lidí v době, kdy se alespoň na chvíli zastavila ručička dějin. „Pokusme se desku znovuobnovit“, zaznělo nejen Hančino přání. Ale jak na to? Kde začít? Potřebovali jsme pro svůj nápad záštitu, kterou jsme našli u místního Spolku sousedů

v čele s paní Martinou Rösslerovou. Také bez pomoci města a paní starostky Marty Vodičkové, by nebyla obnova pamětní desky možná. S jejím svolením a podporou mohla celá akce začít!

Zbývaly již jen dvě maličkosti: sehnat dostatek financí a kameníka. Možná, že by u desky měla být i nějaká informační tabule pro turisty s vysvětlením, napadlo někoho.

Obnovit desku je jedna věc, ale k čemu to celé bude? Vždyť ani mnozí Škvorečtí netuší, co se v jejich obci v devadesátých letech odehrávalo. A tak nám úkoly začaly postupně narůstat.

Na jaře jsme proto zorganizovali prodejní výstavu výtvarníka Zdeňka Boušeho, grafika, který patřil do okruhu přátel

se ve Škvoreci odehrávalo a o stopách, které zde zanechal Bohumil Hrabal a jeho přátelé. Součástí dřevěného rámu informační tabule se v budoucnu stane i skříňka – knihobudka. A tak bude místo u vchodu na škvorecký hřbitov nejen důstojné, ale ve smyslu Hrabala a jeho přátel bude sloužit i k výměně knih a podpoře dnes již tak výjimečné aktivity: čtení tištěných textů. I když dnešního člověka přitahují elektronická média a často bývá chycen do sítě takzvané sociálních, věřím, že kniha nezmizí a česká literatura nezemře. Ve Škvoreci se neskutečné stalo skutekem, jak by řekl Bohumil Hrabal. Bez podpory a pomoci místních by to však možné nebylo. Ze srdce děkuji!

Eva Čapková

Řády a medaile Jiřího Menzela

Pouhé dva dny měli zájemci možnost navštívit unikátní výstavu trofejí, ocenění a řádů režiséra Jiřího Menzela s názvem Ostře sledovaná ocenění. Akce se konala v galerii Písecká brána na Hradčanech u příležitosti pátého výročí umělce smrti 5. září.

„Nadačnímu fondu Jiřího Menzela i rodině přišlo vhodné tato ocenění poprvé ukázat i veřejnosti, aby se v souvislosti se jménem Jiří Menzel nevzpomínalo pouze na jeho zaslouženého Oscara,“ uvedla Radka Martiníková z Nadačního fondu Jiřího Menzela, který výstavu pořádal a jehož zakladatelkou je producentka a vdova po slavném filmáři Olga Menzelová.

K vidění byl americký Oscar či Zlatý medvěd z Berlinale, Medaile za zásluhy I. stupně od prezidenta Václava Havla, soška Českého lva za režii filmu Obsluhoval jsem anglického krále, ale rovněž Cena Polabského knižního veletrhu za mimořádný přínos pro českou literaturu (keramická sova od Broni Kuby).

Menzel, který byl také hercem či scénáristou, nasbíral od roku 1966 doma i v cizině přes 150 různých řádů, státních vyznamenání, ocenění či pamětních medailí. Trofeje si nevystavoval – naopak, přechovával je v komoře a krabicích.

Nová inscenace Vlaků a reportáž v televizi

Jako tragikomický příběh lásky a hrdinství v nelehké době pojalo Divadlo Pod Palmovkou novelu *Ostře sledované vlaky*. K inscenování Vlaků, nyní v dramatisaci Václava Nývlt, se vrátilo již potřetí. Poprvé tam měly premiéru v roce 1982 (tehdy ještě Divadlo SK Neumanna), podruhé v roce 2006.

Tentokrát se režie ujal Jakub Krofta. Do tématu se pustil proto, že mu o Bohumilu Hrabalovi často vyprávěl otec, dnes již nežijící režisér Josef Krofta, jenž bydlel v Sadské. „Hrabal byl v jeho vyprávěních vždy přítomný. Jako dítě jsem nejdřív viděl všechny filmy natočené podle jeho děl a vlastně až po zhlédnutí filmů jsem sahal po knížkách,“ vzpomíná režisér.

Do role mladého eléva Miloše Hrmy, který se vyrovnává s prvními láskami i otázkami dospívání, obsadil Theodora Dluhoše.

„Je to zatím jedna z těch nejtěžejnějších rolí, které jsem hrál, obzvlášť tady v Divadle pod Palmovkou. A ten kluk Miloš Hrma je mi blízký i věkově. Jemu je dvaadvacet, mě dvacet čtyři,“ říká herec s tím, že témata mohou být stále aktuální i pro mladé lidi, přestože se příběh odehrává za druhé světové války.

Premiéra
Ostře sledovaných vlaků
v Divadle Pod Palmovkou
proběhla 17. října 2025.

V dalších rolích se představují Petr Reif (výpravčí Hubička), Igor Bareš (přednosta), Hana Seidlová (přednostová), Jakub Albrecht (rada Zednicek), Kateřina Hrdinová (Máša), Barbora Kubátová (Viktorie)...

Šestého října mi z České televize zavolala redaktorka Ivana Albrechtová. „Točíme pro hlavní zprávy o uvedení *Ostře sledovaných vlaků* v Divadle Pod Palmovkou. Ráda bych to obohatila o informace o místě, kde se ten skutečný příběh odehrával a rovněž o panu Hrabalovi,“ řekla mi.

Sešli jsme se v sobotu 12. října pod pamětní deskou na budově železniční stanice Kostomlaty nad Labem. Za Hrabalova působení v roli výpravčího, kterého deska připomíná, to byly Kostomlaty u Nymburka.

Natáčení proběhlo v příjemné atmosféře – vyprávěl jsem o Hrabalově železničním angažmá.

V neděli 19. října byla v Událostech na ČT1 reportáž odvysílána. Byla profesionálně zpracovaná, objektivně vypovídající. Já jsem z třicetivteřminového natáčení objasnil pouze vznik jména Miloše Hrmy (Hrabal - Mašek). Ale tak už to chodí.

Honza Řehounek

Divní lidé Igora Bareše

Rozhlasová stanice Vltava uvedla v srpnu v rámci projektu Zakázané léto v režii Aleše Vrzáka čtení povídky *Divní lidé* z Hrabalovy sbírky *Inzerát na dům*, ve kterém už nechci bydlet v podání Igora Bareše.

„V pořadu z cyklu *Pokračování za pět minut* se vydáme do kladenských hutí padesátých let 20. století. Vedle ocelářských dělníků vystupují v povídkách Hrabalovy knihy jak přesvědčení i papíroví komunisté, tak zejména příslušníci „poražených tříd“ a zproletarizované inteligence (bývalé profese fungují v textu často jako přezdívky jednotlivých postav, např. Prokurátor, Kávárník, Kněz, Mlíkař), na šrotišti fabriky pracuje skupina trestankyň.

Ústřední povídka *Divní lidé* zachycuje tuto pestrout společnost v okamžiku, kdy se rozhodla protestovat proti zvýšení plánu. Právě tehdy na jejich působiště přijíždějí filmaři hodlající natočit „budovatelskou svačinu“ s diskusí o nových zprávách z tisku. Na podkladě těchto Hrabalových povídek vznikl v r. 1969 rovněž film Jiřího Menzela *Skřivanci na niti*,“ uvedl režisér Vrzák.

KÁVA A CIGÁRKA BOHUMILA HRABALA

Viděli jste někdy Bohumila Hrabala ve ztišené chvíli jeho usebrání popíjet černou kávičku a k tomu kouřit cigaretu? Pochybuji o tom! V knize Něžný barbar Hrabal píše: „*Moje pití kávy, které si udržuji dodnes, kávu musím pít jen a jen sám, sakrálně, jen sám vychutnávat usrkávání kávy, kouřit tři silné cigarety a navozovat si tak krásnou meditativní náladu, že kdokoliv přišel, uhasil jsem cigaretu, nedopil jsem kávu, nechal celý ten obřad ladem.*“

Bylo tomu skutečně tak. Hrabala jsem osobně dobře znal od samého počátku devadesátých let. Nemohu říci, jak to bylo před tím s těmi třemi silnými cigaretami, ale že by si v hospodě dal někdy kávu nebo zašel na ni do některé kavárny to neexistovalo. Doma po smrti své ženy kávu už vůbec nepil. Sám si ji nedělal. Taktéž na chatě v Kersku jsem jej nikdy nezastihl nad šálkem kávy. Dokonce ani při cestách do zahraničí, při hotelových ranních snídaních kávu nepil. Vlastně na ty snídaně nechodil. A jestli někdy pil kávu, tak to bylo tak, že usrkával ze šálku tomu, kdo si ji objednal. Jako by jedním-dvěma loky ochutnával, koštoval, je-li dostatečně silná.

Taktéž cigarety. Nikdy si žádné sám nekupoval, krabičku s nimi žádnou neměl. A pokud dostal na cigaretu chuť, zřídka kdy, tak si ji na chvíli se slovy „Nekuř tady, vole...“ nebo „Dej to sem,

pacholku!“ vypůjčil, odebral od kuřáka, sedícího vedle něj v hospodě. Tenkrát se v hospodách ještě kouřilo. Popotáhl z cigarety, nasál, vypustil kouř a cigaretu zase vrátil. To mu stačilo, nikdy ji nedokouřil. Držení cigarety v prstech bylo u něj dokonce jistým až sakrálním gestem, ty-

pickou pantomimou pohybu pravé ruky, jak jsme znali a vídali při jeho hovoru, vyprávění.

Fotografie Milana Jankoviče z konce osmdesátých let, zachycující Bohumila Hrabala s cigaretou jsou tak vzácností.

Tomáš Mazal

Kde se co šustlo

- V březnu a dubnu proběhl devátý ročník Benešovského literárního festivalu. V jeho programu nechybělo „čtení z díla jednoho z nejvýznamnějších a nejsobitějších českých spisovatelů.“ Z knih Bohumila Hrabala četl v Café Na slovíčko Miroslav Hanuš.
- Městské divadlo v Mladé Boleslavi uvedlo 13. června Postřižiny v drammatizaci Diany Šoltýsové (Francin – Radim Madeja j.h., Maryška – Lucie Matoušková, Pepin – Petr Mikeska...). Reprízy jsou plánovány na 2. a 4. prosince.
- V maďarském městě Aszód nedaleko Budapešti uspořádali od 19. do 24. srpna maďarští obdivovatelé Bohumila Hrabala výstavu Momentky z Hrabalovy galaxie.
- Vlastivědné muzeum v Nymburce uspořádalo v úterý 4. listopadu besedu s prof. Pavlem Hoškem, Ph.D., Pábitel na faře – duchovní motivy v myšlení a díle Bohumila Hrabala ve světle nedávných objevů.

Vážení čtenáři Nymburského pábitele, milí přátelé.

V sobotu 21. listopadu 1998 jsme zakládali v Hálkově divadle v Nymburce Klub čtenářů Bohumila Hrabala. K této příležitosti jsem vydal nulté číslo Zpravodaje Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel. Nikdo mne k tomu nevyzval, nikdo mě nezvolil redaktorem, cítil jsem zkrátka potřebu existence takového listu, který by napomáhal poslání klubu – nedopustit, aby bylo jméno a dílo spisovatele, kterého si vážíme a máme ho rádi, zapomenuto.

Ohlédnou-li se, musím konstatovat, že nebylo vůbec jednoduché těch bezmála šest set šedesát stránek Nymburského pábitele poslat do světa. Mnohdy jsem na to byl úplně sám, jezdil jsem na hrabalovské akce pořádané po celé republice, abych z nich přinesl zpravodajství, korespondoval jsem s lidmi, o nichž jsem věděl nebo se dozvěděl, že něco chystají, pořádají, že se s panem spisovatelem znali a mají co říci... Mělo to i pozitivní stránky – našel jsem spoustu nových přátel, a to nejen u nás, ale i v zahraničí, načerpal jsem obrovské množství informací, které mne obohatily, a snad jsem i svým skromným podílem přispěl k popularizaci odkazu našeho velkého spisovatele.

Nyní držíte v rukou osmdesáté čtvrté číslo Nymburského pábitele. Poslední, pod které se podepisuji. Končím. Nikoliv s lehkým srdcem. Vedou mne k tomu nepříznivé okolnosti v rodině, pro které bych nebyl schopen věnovat se nelehkému úkolu s plným nasazením.

Co bude dál, už závisí na předsedovi a výboru Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, ale také na vás všech, členstvu klubu.

Děkuji všem, kteří mi nezištně pomáhali, Městské knihovně v Nymburce, že vydávání financovala, čtenářům, že přijímali informace s pochopením a mnohdy i s nadšením. Věřím, že se budu s vámi i nadále potkávat a přeji vám další krásné roky s Bohumilem Hrabalem.

Váš Honza Řehounek

Úžasné knihy Bronislava Kuby

Bronislav Kuba z Kerska je nejenom mimořádně umělecky obdařený keramik, ale i skvělý publicista a spisovatel. Napsal tři knihy, a ještě jednu „drobnou“ nádvkem, které se jistě právem řadí do „zlatého“ fondu hrabalovské literatury faktu: Slavnosti sněženek – lidské osudy a odhalená tajemství v Hrabalově Kersku (2014), Slavnosti sněženek – setkání s Bohumilem Hrabalem a jeho dílem (2020), Slavnosti sněženek – třetí setkání v Hrabalově Kersku (2024) a Slavnosti sněženek – setkání s Hrabalovou múzou (2025). Zcela jistě stojí za to, začíst se do některých ohlasů:

Jiří Menzel, režisér: Při čtení knížky Slavnosti sněženek – lidské osudy a odhalená tajemství v Hrabalově Kersku jsem byl upřímně dojat, protože mi to připomnělo úžasné chvíle, které jsem prožil v Kersku a při práci s Bohumilem Hrabalem. Je skvělé, že tato kniha vznikla.

Hana Hanušová, pomocná režisérka filmu Slavnosti sněženek: Milý Bronislave, svou milou knížkou Slavnosti sněženek jsi mi připomněl zářivé podzimní dny, které jsem strávila v Kersku při natáčení stejnojmenného filmu. Tvoje barvitě vyprávění váhne čtenáře do kerského genia loci a přiblíží mu osudy místních obyvatel, kteří byli inspirací úsměvného vyprávění Bohumila Hrabala. Je zásluhou tvých knih, že Hrabalův duch žije v Kersku dál a že se Hrabalovi čtenáři i hrdinové jeho povídek každoročně scházejí.

Jan Řehounek, spisovatel: Slavnosti sněženek Bronislava Kuby je mimořádná kniha. Nejenže v ní popsal zajímavým způsobem genezi vzniku slavného Menzelova filmu i jeho literární předlohy, ale krásně čtivým způsobem zmapoval rovněž osudy lidí, kteří se na filmu podíleli, případně byli skutečnou předlohou pro hrdiny povídkové knihy Bohumila Hrabala. A udělal to v oné pověstné „poslední minutě před dvanáctou“. Řada těch lidiček už totiž odešla a žije pouze ve vzpomínkách ostatních, kteří se rovněž loučí, a další postupně odcházejí. Příkladem je pan Jiří Fiala, literární Leli, jenž si zahrál i ve filmu, a to dokonce několik rolí – menší ze dvou „malířů“ Zahrádkáři Kersku, myslivec, tenista, jenž nedlouho po vydání knihy zemřel. Kniha tak získává punc cenného historického dokumentu.

Jan Malinda, scénárista a novinář: Precizní badatelská práce! S takovým množstvím sesbíraných osudů a historek,

kteří se týkají jediného filmového natáčení, jsem se v knižní podobě na českém trhu dosud nesetkal. A navíc: skvěle se to čte a baví vás to!

Hana Heřmánková, česká spisovatelka žijící v Německu: Pane Kubo, musím vám napsat, jakou jste mi udělal radost knížkou o Kersku. Četla jsem to dva večery do jedné v noci a úplně jsem se nad tím „rozvrkočila“. Jak o tom objektivně píšete, tak si člověk udělá obraz o všech těch lidech ze Slavností, jací jsou lidsky a jaké místo v jejich hlavě u nich zaujímá Kersko v širším slova smyslu. V Kersku jsme pobýli dva dny, bydleli jsme u Mužiků, projedli se celým jídelníčkem v Hájence, přepili Kerky i Postržin a pocourali se alejemi cestou k bráchravi na Nouzov, kde jsem si díky vám krásně vzpomínala na bujaré mládí, a dech místa mě ovanul. Jak jsme před lety táhli alejemi přes Křehnáčovy a Eliášovy, pak jsme nabrali kluky Plašilovy, bratry Jilemnických, „námořníka“ Fialu, Kubátovy a moji tenkrát velkou lásku Vaška Holého cestou do Hájenky. Škoda, že ve vaší knížce někteří chybí. Kdepak je jim asi konec? Ale Francka tam je, víc jsem se o ní dozvěděla, já ji měla zredukovanou, jak nás drsně učila pít. Nemazlila se s námi. Myslím, že to líčím v Mamičce (Naše povedená mamička, vyd. Klika, 2012). S panem Hrabalem jsem byla jednou paběrkovat cibuli za potůčkem. Krásně jsme si pokecali, tenkrát jsem ještě nevnímala, jak velký to je spisovatel. Až časem jsem všechno přecíla a mnohému porozuměla. Nejvíce miluji Svatby v domě. Mějte se...

Václav Junek ml., spisovatel, syn malíře Junka: Listuji knížkou pana Bronislava Kuby... Četl jsem ji už nejednou a vždycky rád... Pan Kuba je nejen poctivý, pečlivý a očividně přepilný shromažďovatel reálií. On je dovede navíc podat tak, že teprve srovnány vedle sebe a jím dotýkány, dostávají jakýsi další, povýšený smysl. Autor sám by jistě byl dobrým spisovatelem a určitě by mu psaní šlo víc než dobře – kdyby měl ovšem čas něčemu takovému se vážně věnovat. Naštěstí nemá, chtělo by se říci, protože ten vzácný statek vynakládá zejména pro Kersko způsobem, jenž je jednak záviděníhodný, jednak je skutečně vidět. A to pokaždé, když pana Kubu a jeho ráj – který tam pro sebe, a hlavně pro nás všechny ostatní doslova vytvořil – v Kersku navštívíte.

Jeho kniha přirozeně a vrchovatě plní úkol, který si jejich napsáním zřejmě uložil. Jedním nabídné Kersko takové, jaké bylo a je, druhým je představí nejen jako kulisy k Menzelovu filmu a jeviště Hrabalovy éry, s jejichž rekvizitami a připomínkami se tam můžete potkat doslova na každém kroku.

Ale především jako místo, kde se dá báječně být, poznat je vlastními smysly a zamílovat si je po svém.

Kubovy Slavnosti sněženek jistě jsou v moha ohledech nesmírně cenná knížka – mají absolutní autorskou, uměleckou a koenečně i dokumentární hodnotu. Můj obdiv k té knize však má ještě jeden, řekněme výsostně privátní rozměr: teprve nad jejími stránkami jsem si totiž doopravdy uvědomil, co a jak mnoho pro mne Kersko znamenalo, když jsem k němu před léty patřil a já.

Díky Vám, Bronislave! Za knížku, za sebe, i za Kersko, které máte tak rád.

Jaroslava Pechová, novinářka a spisovatelka: Je třeba říci, že kniha v žádném případě nepotěší pouze „hrabalovce“. Kulturním přesahem všech zpovídaných vypovídá o literatuře, divadle, filmu i obecně o kulturní atmosféře druhé poloviny dvacátého století, a navíc je okořeněná spoustou krásných historek.

Peter Pačaj, slovenský novinář a publicista: V čase Hrabalovy Kerska roku 2014 som spolu s mojimi kerskými kamarátmi oslavoval svoju šesťdesiatku. Keďže „pršelo, jen se lilo“, oslava sa konala v dome Kutifelovcov. Tam, kde pan Franc vykrikoval sužovaný osami a ženami „Jak by tady bylo krásně!“ K mojej radosti prispel aj darček od Věry Kutifelovej-Francovej a Magdy Křehnáčovej – knížka Bronislava Kuby Slavnosti sněženek. Autor, kerský organizátor hrabalovských slávností, umelec-keramikár a vôbec všestranne zaujímavá tvorivá osobnosť renesančného typu, v nej zachytil výpovede pamätníkov nakrúcania rovnomeného, dnes už dávno kultového filmu Jiřího Menzela. Tá objemná, krásna a múdra kniha dostala v mojej zbierke „hrabalovín“ čestné miesto. Už aj preto, že čas neúprosne

leti a ľudia, vrátane kerských priateľov, žiaľ, odchádzajú.

Jiří Macák, kameraman filmu Slavnosti sněženek: Myslím, že si Kersko takovou knížku zasloužilo a film Slavnosti sněženek také. I připomenutí Bohumila Hrabala potěší duši čtenáře. Díky za tak zdařilý obraz, který jste ve Vaší knize vytvořil.

Zuzana Maléřová, spisovatelka: Kniha je cennou sbírkou lidských příběhů, které inspirovaly Bohumila Hrabala, a také těch, kteří jeho postavám vtiskli filmovou podobu. Pro nás je ale především výpověď o hlubokém vztahu jejího autora Bronislava Kuby ke zdejšímu kraji, k jeho lidem i k jeho pramenům. A my se k těm pramenům moc rádi navracíme a děkujeme manželům Kubovým, že dbají, aby nevyschly či nezarostly plevellem.

Anna Salačová-Límanová, dcera pana Límana, jedné z hlavních postav povídky Slavnosti sněženek: Kniha je moc hezká. Nepíši to proto, že se mne to týká, ale protože opravdu je. Téma Hrabal zpracovává mnoho lidí a každý po svém, ale jen málo vyvoleným se to povedlo dotáhnout do zdárného konce.

Jitka Pelánová, Brno: Děkuji za krásné setkání s Vaší knihou. Je psána s pokorou a láskou k lidem i Kersku a nemohu se od ní odtrhnout, takže si ji beru na cyklovýlety, a zatímco kamarádi někde klábosí, tak já si čtu...

Jiří Suchý, divadelník, hudebník, grafik...: Kniha je pěkná už na pohled.

Jan Šuster, vedoucí výroby (producent) filmu Slavnosti sněženek: Knihu jsem si s radostí přečetl. Je zřejmě, že byla vytvořena s chutí a láskou, stejně jako více než před třiceti lety náš film.

Zdeněk Svěrák, herec, scénárista, spisovatel: Pěkná kniha!

Petr Brukner, herec: Kniha se mi líbí. Je to milá vzpomínka na krásný podzim v Kersku, kdy se Sněženky natáčely.

Jan Hrušínský, herec a divadelní ředitel: Krásná knížka o Sněženkách.

Tomáš Mazal, spisovatel a publicista: Mohu zodpovědně říci, že vaši knihu Slavnosti sněženek II. jsem s velkým zájmem pečlivě pročítal po několik nocí, a pak si znovu a nevyhnutelně z knihovny vytáhl a začel se do Slavnosti sněženek I. Obě knihy tak tvoří zajímavé výpovědi, zachycují pozoruhodné cesty a osudy lidí, nějakým způsobem více či méně spjatých či poznamenaných Kerskem. Úctyhodný kus práce odvedl jste (a nemalou finanční částku vynaložil), zaznamenal mnohé, co by časem odválo, bylo zapomenuto. Dokument jistě epochy, košatého příběhu stvořil jste...

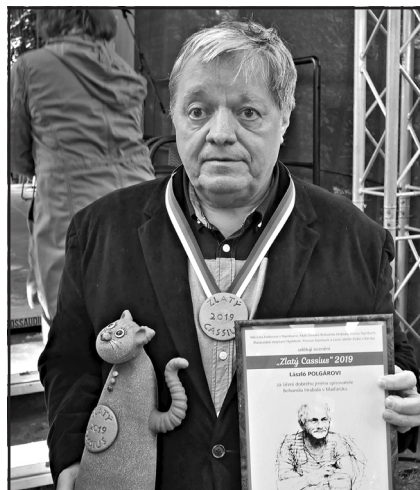
Valentina Thielová, herečka: Kniha je krásná! Musí potěšit každého, kdo Bogana znal! Těším se na čtení!

Jaromír Šofr, kameraman: Vaše kniha je mi vzácným darem a upřímně Vám blahopřeji k Vašemu počínu.

Aleš Hnízdil, sochař, autor pomníku rodiny Hrabalových: Myslím, že kniha je zajímavá, a doufám, že s ní budete mít úspěch.

Bohuslav Sýkora, profesor anglického jazyka: Knička je krásná, zajímavá a je to obrovské dílo. Musela dát strašnou práci. Osobně děkuji za to, že jste mne vyzval ke spolupráci, a za prostor, který jste našemu rozhovoru věnoval. Velmi se mi líbí doplňování rozhovoru citacemi z jiných knížek.

László Polgár, maďarský publicista, spisovatel a novinář: Kniha je krásná a výborná! Gratuluji. Včera jsme přemýšleli, že bychom několik rozhovorů vydali v maďarštině. Co si o tom myslíš?

Ivo Krobot, divadelní režisér: Je až dojemné, jak o Hrabalův odkaz pečujete. Já jsem mu totéž slíbil v oblasti divadelních adaptací...

Ryszard Borowski, polský námořní kapitán a spisovatel: Sebral jsi a napsal, co mnoho lidí nosí v srdci na téma pana Hrabala. Těší mě to a ctí, že jsem se i já našel v takovéto společnosti. Zázraky se dějí!

Jana Hrabětová, historička Polabského muzea v Poděbradech: Je to úctyhodné dílo, nádherně vypravené, já k němu gratuluji a moc za ně děkuji.

Tereza Bebarová, herečka: Gratuluji Vám ke krásnému dílu. Myslím, že je to neměrně zajímavá, čtivá a milá kniha.

Ivan Barnev, bulharský herec: Byl jsem překvapen, když jsem viděl, v jaké jsem skvělé společnosti herců, spisovatelů, režisérů a dalších lidí, kteří poznali Bohumila Hrabala a podíleli se na českých filmech podle jeho námětů. Je to pro mě opravdová čest! Teď bych rád viděl všechny hrabalovské filmy a četl jeho knihy (...) Ještě jednou díky moc, je mi potěšením být ve vaší nádherné knize.

Bára Basiková, zpěvačka: Knička je krásná, velice za ni děkuji. Budu se těšit na setkání v dobách příštích a veselejších.

Tomáš Mazal, spisovatel a publicista: Dobrý den pane Kubo, Vy jste mi ale dal!

Včera v poledne /pátek/ jste mi věnoval Vaši knihu Slavnosti sněženek III.

Ještě téhož dne později večer jsem se dal do čtení, a protože jsem se od knihy nemohl odtrhnout, nad ránem již tedy v sobotu lehce po páté jsem ji dočetl celou. Když jsem pak konečně šel spát/dopoledne v tahu/všechny ty osoby z knihy a jejich příběhy se mi nějak ve snu pomíchaly, prostupovaly navzájem, hovořily ke mně, už jsem nevěděl vlastně kdo je kdo, co kdo vyprávěl, na co vzpomínal, odkud je, a tak vůbec.

Neklidné spaní to bylo, a to jsem nepozřel ani kapku alkoholu!

Škoda, že jsem Vaši knihu přečetl v jednom tahu, měl bych jinak postupně více „návštěv“ a setkání před sebou.

Samozřejmě, dotazování mají různou míru autenticity, vesměs Hrabala potkali jen příležitostně, okrajově, hovoří spíše o své práci, někdy je to zajímavé, někdy méně. V té paletě respondentů je to pochopitelné, ať si každý vybere podle sebe.

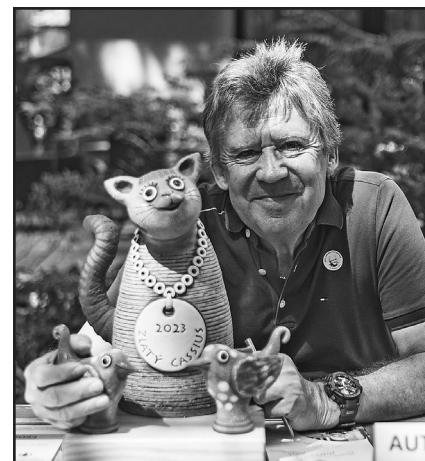
Zvolil jste nápaditý přístup všech „sněženkových“ setkání, vzájemného dialogu v oněch třech knížkách.

Je vidět, že jste kerský patriot par excellence a uchováte spolu s Vaší manželkou Janou genia loci Kerska nejen jako něco imaginárního z minulosti, ale „ukostřujete“ ho přítomností směrem k budoucnosti.

Neuvěřitelné a záslužné, ovšem medaili za to nedostanete.

Přeji Vám do dalších let mnoho nápadů a sil k jejich realizaci.

Jiří Černý, básník: Ahoj, Broňo! Předem mého dopisu (jak se dřív psávalo...) přijmi upřímnou poklonu za zpracování tvých třetích Sněženek. Knihu jsem na přeskáčku přelouskal jedním dechem, neustále se podivuje, kolik zajímavých a citlivých lidí jsi ještě vybral, našel a vyzpovídal na hrabalovské téma, potažmo téma Kerska a kumštu vůbec. A tvoje precizní redakční práce s výběrem Hrabalových textů, dalších citací a vsuvek a odkazů, no to je něco! Fakt se klaním šíři tvého záběru a tvému rozhledu a přehledu!! A je, pan Samek, no ten mě tedy vzal za srdíčko!...

Cestou necestou se Zbyškem Sionem

V úterý 21. října odešel vzácný člověk, malíř Zbyšek Sion. Patřil k mužům, kteří se výrazně podíleli na obnovení naší výtvarné scény šedesátých let. Sion se narodil 12. dubna 1938 v Poličce. Absolvoval Školu uměleckých řemesel v Brně a následně Akademii výtvarného umění v Praze. Byl poctivým malířem, osobitým člověkem, který nerad dělal kompromisy, alespoň takto jsem ho poznala já. Zbyšek měl fenomenální paměť a sarkastický smysl pro humor. Měl rád nejen výtvarné umění, ale i literaturu. Rád také vyprávěl až neuvěřitelné příběhy ze svého života, zejména ty ze svého dětství. Patřil do Křižovnické školy čistého humoru bez vtipu a Spolku pohodlí. V neposlední řadě byl i znalcem Hrabalova díla. Spisovatele znal osobně. I proto jsem se rozhodla podělit se zde o tuto vzpomínku, která je spojená s Hrabalem, která je sice marginální, bezvýznamná, ale pro mě nezapomenutelná.

Když se v roce 2014 slavilo významné hrabalovské výročí, vypravila jsem se do Vlastivědného muzea v Nymburce na vernisáž výstavy k Hrabalovým stým narozeninám... a ne sama. Společnost mi dělali Zbyšek Sion a Oldřich Hamera, který na výstavu zapůjčil své grafické listy. Na zahájení měl také o svém dlouholetém příteli promluvit.

I Zbyšek a Oldřich byli letití kamarádi. Spjoval je zájem o výtvarno, o literaturu, a také společní kamarádi a známí. Já znala Zbyška zatím jen krátce. V Praze na Hlavním nádraží jsme usedli do vlaku a ujížděli směr Nymburk trasou, kterou jezdil z Prahy do Nymburka a zpět i Hrabal. Zbyšek se rád vydával na pátrání a zjišťoval o spisovatelích věci, které ještě nebyly obecně známy. Pomáhal i s překlady jeho textů. Vytiskl knihy pak kontroloval a hledal v nich nepřesnosti, aby tak zabránil omylům budoucím. Také na náš společný výlet byl velmi dobře připraven, to však netušil Olda a nemohla jsem to tušit ani já.

V Nymburce jsme vystoupili z vlaku a šli dlouhou ulicí k náměstí. Došli jsme až do muzea a Olda zkontroloval instalaci grafických listů a shledal, že „jest to dobré“. Měli jsme dostatek času, tak se Zbyšek nabídl, že nás provede Nymburkem a ukáže nám všechno, co s Hrabalem nějak souvisí. Najednou odněkud vytáhl malý linkovaný sešítek, kde měl zapsáno vše, co se týkalo spisovatele a Nymburka. Měl tam napsána i stará telefonní čísla, podle kterých pak hledal původní obyvatele. Odhadoval, kde bydlel ten anebo onen člověk, o kterém se Hrabal ve svých textech zmiňoval. Zbyšek měl načtenou veškerou literaturu od a o Hrabalovi, ale věděl toho daleko víc, tak nám zasvěceně a zaníceně

vykládal, kdo byl předlohou v té nebo oné povídce či novele. Ukázal nám malé a velké valy, různá místa u Labe, až jsme došli k místnímu pivovaru, kde jsme si chtěli prohlédnout pamětní desku k Hrabalově počtě. Desku jsme ale nenašli. Místní zaměstnanec omývajícím kachlíky na zdi ve výšce, ve které močí psi, nám sdělil, že desku odmontovali, protože ji právě čistí vzhledem k Hrabalovu velkému výročí. Prohlédli jsme si tedy alespoň nízký

domek náležící k pivovaru, kde Hrabalova rodina zpočátku bydlela. Dnes je již dávno zbourán.

Zbyšek byl dobrý chodec. Skoro každou neděli se toulal Polabím a přitom urazil dvacet až třicet kilometrů. Vydával se na své poznávací procházky také proto, aby se mu přes týden dobře spalo a dobře malovalo. Každé ráno cvičil jógu, takže byl stále ve výborné kondici. Bylo mu tou dobou 76 let. Jenže Olda, ačkoliv byl o šest let mladší, měl operovaná a bolavá kolena a chodilo se mu špatně. Několikrát opakoval, že tak daleko jít nemůže, že vernisáž nestihneme, ale Zbyšek měl stále co povídat a co ukazovat. Jakoby Oldu neslyšel, nebo nevnímal. Nemohli jsme jej nijak zastavit. Pak jsem začala být nervózní i já, věděla jsem, že máme něco přes půl hodiny do zahájení, ale že to Olda s bolavou nohou nemůže nikdy zpát-

ky do muzea stihnout. Ale na Zbyška jsem si tenkrát netroufala. Byl to pro mne velký „pan malíř“ a tento velký malíř byl natolik zapálen do hrabalovské tematiky, že s ním nebyla řeč. Neposlouchal. Nevnímal nic okolo sebe. Co teď? Těžko se to vysvětluje, ale netroufali jsme si odejít a Zbyška nechat jeho osudu.

Děsila jsem se představy, že Oldovi zácnou z operovaného kolene vylézat dráty a bude muset do nemocnice, to vše měl totiž již jednou za sebou. Začalo se mi rosit čelo a slyšela jsem doslova tikat ručičky hodin. V té chvíli se však stal zázrak. Možná se o něj postaral shora sám Hrabal, možná se za svého kamaráda přimluvil na správných místech, ale z ničeho nic před námi zastavila červená Škoda Felicia. Tak jako ve správném antickém dramatu, tak jako deus ex machina, který změní průběh celého dění, z auta vystoupil Jirka Trnka ze Škvorce. Felicii nechal stát uprostřed kolejiště mezi závorami a šel pro nás. Radost nás obou, moje a Oldřichova, nebrala konce. Dotlačili jsme Zbyška do auta, rychle nasedli a zamířili směrem k muzeu. Začátek vernisáže jsme stihli na minutu. Olda Hamera tak spolu s ředitelem Polabského muzea Janem Vinduškou, režisérem Jiřím Menzelem a bývalým Hrabalovým sousedem z Kerska Zdeňkem Eliášem promluvil na počest svého přítele. Vděčili jsme za to Jirkovi, který pro Oldu zachránil nejen vernisáž výstavy k Hrabalovým stým narozeninám, ale i jeho kolena, tedy alespoň pro tento den.

I když Zbyškův zápal pro Hrabala připravil mě i Oldovi horkou chvíli, byly to krásné chvíle a nezapomenutelný zážitek, a tudíž to nebyl ani zdaleka poslední výlet, který jsem absolvovala společně se Zbyškem po stopách Bohumila Hrabala. Navštívili jsme například Lysou nad Labem, nebo jsme jezdili za Zbyškem, ať už na jeho výstavu do Rakovníka nebo do jeho rodné Poličky. Poslední roky však i její začaly sužovat zdravotní problémy, které byly způsobené prodělaným kovidovým onemocněním. Zdatný chodec, který se každou neděli vypravoval na pěší túry, musel své výlety ze dne na den ukončit, což zapříčinilo nejen jeho nespavost. Také k malování již mu „cosi“ začalo chybět.

Sbohem Zbyšku.

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel, listopad 2025. Registrace: MK ČR E 10887. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel.: 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Všechná 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel.: 603 415 060, e-mail: vladimirkviz@gmail.com. Tisk: Tiskárna Boftisk, Potoční 1847, 288 02 Nymburk, tel.: 737 419 930, www.boftisk.cz. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 120 ks.